

Onderwerp

Kadernota 'Beheer bos- en natuurterreinen 2024-2029 – Geldrop-Mierlo'

Beslispunten

1. Instemmen met kadernota 'Beheer Bos- en Natuurterreinen 2024-2029' en het hierin opgenomen ambitieniveau;
2. De extra budgetvraag voor onderhoud bossen en natuur op te nemen in de vraag naar middelen van de meerjarenbegroting 2024-2027, oplopend naar structureel €51.000,- in 2027.

Inleiding

De gemeente Geldrop-Mierlo heeft ruim 330 hectare bos- en natuurterrein in eigendom. Dit betreffen vooral de bossen van de Molenheide, de Coeveringseheide tussen Geldrop en Mierlo en het Dommeldal in Geldrop. De Bosgroep Zuid Nederland verzorgt voor ons het bos- en natuurbeheer van deze gebieden.

Voor het verbeteren van het beheer van deze gebieden willen we een nieuwe kadernota 'Beheer Bos- en Natuurterreinen' laten vaststellen, die samen met de Bosgroep Zuid Nederland is opgesteld. De huidige kadernota dateert uit 2012 en is in 2018 verlengd, maar is inmiddels enigszins gedateerd. Vanuit allerlei actuele overwegingen, zoals klimaat, biodiversiteit, stikstof, verdroging, uitstraling en brandveiligheid willen we nieuwe accenten gaan leggen. Ook willen we, mede vanuit beheeroverwegingen, een aantal bos- en natuurgebieden toevoegen aan het te beheren areaal door de Bosgroep.

Gelet op bovenstaande overwegingen willen we afstappen van de huidige uitgangspunten om het bos- en natuurbeheer kostendekkend uit te voeren. De beheerkosten worden nu namelijk nog gedekt uit subsidieopbrengsten (landelijke Subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL-subsidie)) en de houtopbrengst. Dit betekent dat er relatief beperkt middelen beschikbaar zijn, wat ook resulteert in relatief beperkt beheer. Hierdoor komt over de gehele linie de vitaliteit en de kwaliteit van de gemeentelijke bossen en natuurterreinen steeds meer onder druk te staan. Dit wordt nog versterkt door de hiervoor geschetste actuele overwegingen zoals biodiversiteit en verdroging. Ook zijn er in de huidige uitgangspunten weinig tot geen mogelijkheden om de recreatieve voorzieningen te onderhouden.

Koppeling met concept-omgevingsprogramma Doorlopend Groen

In de nieuwe kadernota 'Beheer bos- en natuurterreinen' sluiten we qua ambitieniveau zoveel mogelijk aan bij de huidige 'groene' ambities uit de omgevingsvisie Geldrop-Mierlo, programma Duurzaamheid en het klimaatadaptatieplan. In het concept-omgevingsprogramma Doorlopend Groen komen deze ambities ook terug. De doorvertaling naar doelen en uitvoering volgt nog, waarbij de kadernota 'Beheer Bos- en Natuurterreinen' (en het hieraan gekoppelde beheer- en werkplan) een belangrijk instrument is. In de bijlage 'Infographic en hoofdpunten kadernota 'Beheer Bos- en Natuurterreinen' is dit verder uitgewerkt en zijn tevens de hoofdpunten van de kadernota uitgelicht. De bijbehorende infographic geeft in één oogopslag een overzicht van de nieuwe ambities.

Wat willen we bereiken

Via het vaststellen van de nieuwe kadernota 'Beheer Bos- en Natuurterreinen' worden de actuele ambities voor de periode 2024-2029 doorvertaald naar concrete maatregelen in de beheer en werkplannen voor onze bos- en natuurterreinen.

Argumenten

1.1 Versnellen omvorming naaldbos naar gemengd loofbos is nodig voor klimaatrobuuste natuur.

De vitaliteit van de meeste bossen, zeker op de hogere zandgronden, gaat de afgelopen jaren steeds vaker achteruit door de klimaatverandering en stikstofproblematiek. De relatief monotone bossen op de Molen- en Coeveringseheide zijn hier extra gevoelig voor. Hierdoor daalt de grondwaterstand en loopt de biodiversiteit terug. Het omvormen van het naaldbos naar een gemengd loofbos biedt de beste mogelijkheden om deze achteruitgang tegen te gaan. Er is een investering en andere werkwijze nodig om dit proces te versnellen en de bossen klimaatrobuuster te maken.

1.2 Onderhoud recreatieve voorzieningen willen we beter structureren en faciliteren.

In de huidige opzet wordt alleen ingezet op het bos- en natuurbeheer zelf. Er zijn geen maatregelen voor onderhoud en vernieuwing van recreatieve voorzieningen, zoals parkeerplaatsen, informatieborden, bankjes e.d.. In de praktijk wordt dit nu vaak op ad hoc basis gerealiseerd en uit andere budgetten gefinancierd (mits hiervoor op dat moment financiële ruimte is). In de nieuwe opzet wordt het onderhoud van de recreatieve voorzieningen beter gestructureerd en gefaciliteerd.

1.3 De bosgroep gaat meer bos- en natuurgebieden (intensiever) beheren.

Jarenlang is er min of meer op gestuurd om een aantal bosgebieden niet dan wel minimaal te beheren. De afgelopen jaren hebben we echter regelmatig achterstallig onderhoud moeten uitvoeren omdat er bomen op omvallen stonden. Ook was niet altijd goed in beeld welke percelen door onze buitendienst worden onderhouden en welke door de Bosgroep. Er heeft inmiddels een inventarisatie plaatsgevonden, waarbij circa 40ha aan gronden toegevoegd gaan worden aan het reguliere beheer door de Bosgroep. Hieronder zitten wijkbosjes, delen van het Dommeldal, maar ook waardevolle houtsingels in het buitengebied (Gijzenrooi).

Ook willen we het recreatieve deel van de bossen van de Molenheide intensiever gaan beheren om de recreatieve uitstraling van dit deel van het bos op te waarderen. Dit vergt ook extra inzet en middelen.

2.1 Huidige kostenneutrale werkwijze voor bos- en natuurbeheer volstaat niet meer.

De afgelopen jaren is het bos- en natuurbeheer uitgevoerd op basis van SNL-subsidies en opbrengst uit de houtoogst, waardoor er een beperkt budget beschikbaar was voor het beheer en onderhoud van 290ha aan bos- en natuurgebieden. Hierdoor zijn vaak kosten efficiënte keuzes gemaakt, zodat met beperkte middelen toch een zo goed mogelijk resultaat kon worden behaald. Maar de kwaliteit qua natuurwaarden en biodiversiteit blijft in hoofdzaak achteruit gaan, wat ook naar voren komt uit de resultaten van de natuurdoelanalyses, die nu voor de Natura 2000-gebieden zijn gemaakt.

Om onze bos- en natuurgebieden klimaatrobuust te maken, biodiverser en minder stikstofgevoelig is het nodig dat Geldrop-Mierlo meer budget vrijmaakt om aan al deze uitdagingen tegemoet te komen.

2.2 Door omvorming van het naaldbos naar een gemengd loofbos wordt de houtoogst langzamerhand afgebouwd.

De jaarlijkse houtoogst is nu nog een belangrijke bron voor het beheer- en onderhoudsbudget van onze bossen. Met de omvorming van naaldbos naar gemengd loofbos is de financiering van het gemeentelijk bos- en natuurbeheer op de langere termijn niet meer mogelijk vanuit de houtopbrengsten. Ook willen we in het kader van een duurzamer bosbeheer (de FSC-certificering) minder afhankelijk zijn van de houtoogst. Dit houdt in dat we de houtoogst de komende jaren langzaam willen afbouwen, maar blijft, ook gelet op de gewenste omvorming van naaldbos naar

gemengd loofbos (waar een gedeeltelijke kap van naaldbomen sowieso voor nodig is), de komende jaren nog wel een inkomstenbron.

2.3 In de meerjarenbegroting 2023 -2026 is al gedeeltelijk op het veranderende ambitieniveau voor het bos- en natuurbeheer geanticipeerd.

In de door uw raad vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026 zijn ten opzichte van eerdere jaren structureel bedragen opgenomen voor:

- Intensivering onderhoud recreatief bos € 10.000,-;
- Onderhoud parkeerterrein en recreatievoorzieningen bossen € 7.500,-;
- Versnellen omvormen naaldbos naar gemengd loofbos € 20.000,-;

Hiermee anticipeerde we al gedeeltelijk op het gewenste ambitieniveau en beheermaatregelen, zoals in de voorliggende kadernota bos 'Beheer Bos- en Natuurterreinen' is uitgewerkt. De reeds aanwezige budgetten worden meegenomen in de geraamde budgetaanvraag (zie 'Wat mag het kosten').

Kanttekeningen

1.1 Geen of beperkt beheer kan waardevol zijn voor natuur en biodiversiteit.

Bos- en natuurterreinen, die niet of nauwelijks beheerd worden kunnen heel waardevol zijn voor de natuurwaarden en de biodiversiteit. Dan moeten de randvoorwaarden hiervoor wel gunstig zijn en dit is op veel plekken niet het geval, wat de afgelopen (tientallen) jaren versterkt is door klimaatveranderingen en uitstoot van stikstof. Hierdoor floreren in dergelijke gebieden stikstofminnende planten als brandnetel en braam, maar gaat de biodiversiteit wel steeds verder achteruit. Via gericht beheer kan hier beter op worden gestuurd en kan er nog steeds voor worden gekozen om bepaalde gebieden niet of nauwelijks te beheren, maar dan wel op basis van ecologische overwegingen en niet vanuit financiële overwegingen.

2.1 Waarom niet vasthouden aan kostenneutrale werkwijze?

Als Geldrop-Mierlo zijn we in verschillende regionale projecten actief, zoals Dommeldal uit de Verf, de groene Dommelvlei, de gebiedsgerichte aanpak Strabrechtseheide, waarbij we werken aan provinciale en rijksnatuuropgaven. Ook hebben we in de omgevingsvisie, het programma Duurzaamheid en de klimaatadaptatie-agenda behoorlijke groene ambities. Op basis van het huidige kostenneutrale werkwijze kunnen we op deze onderwerpen geen grote stappen maken. Ook heeft het geen zin om gronden te verwerven en als natuur in te richten, als we daarna ook niet de natuur op een bepaald niveau kunnen onderhouden. Alle natuurgebieden binnen het Natuur Netwerk Brabant (NNB) hebben een bepaald natuurdoeltype en hiervoor is het noodzakelijk om gericht natuurbeheer toe te passen. Dit kan niet als we vasthouden aan een kostenneutrale werkwijze.

Wat gaan we daarvoor doen

In de meerjarenbegroting 2024-2027 zal de begrotingswijziging worden meegenomen, zodat vanaf 2024 het extra budget in de begroting wordt meegenomen. Hierdoor kan er een integrale afweging plaatsvinden met andere onderwerpen binnen de gemeente.

Wat mag het kosten

De bijdrage aan Bosgroep zal op basis van dit voorstel jaarlijks structureel € 120.862 bedragen. Deels hebben we hier al middelen voor begroot die als dekking kunnen gelden. Daarnaast zullen ook de opbrengsten vanuit de houtverkoop en de SNL gebruikt worden als dekking.

(€)	2024	2025	2026	2027
Bijdrage Bosgroep	120.862	120.862	120.862	120.862
<i>Dekkingsbronnen:</i>				
Versnellen omvorming naaldbos naar gemengd loofbos	20.000	20.000	20.000	20.000
Onderhoud parkeerterrein/recreatieve voorzieningen bossen	7.500	7.500	7.500	7.500
Intensivering onderhoud (recreatief) bos	10.000	10.000	10.000	10.000
Houtinkomsten*	23.325	20.992	18.660	16.327
SNL-subsidie	15.709	15.709	15.709	15.709
<i>Totale dekking</i>	<i>76.534</i>	<i>74.202</i>	<i>71.869</i>	<i>69.537</i>
Benodigd budget	-44.328	-46.661	-48.993	-51.326

* houtinkomsten worden in 10 jaar afgebouwd

Voorgesteld wordt om het benodigde budget op te nemen in de begroting 2024-2027. Op die manier kan er een integrale afweging gemaakt worden. Om die reden zit er geen begrotingswijziging bij dit voorstel.

Duurzaamheid

In het programma Duurzaamheid (vastgesteld door de raad op 6 februari 2023) is het verbeteren van de biodiversiteit één van de vier hoofdonderdelen. Met het hogere ambitieniveau voor bos- en natuurterreinen wordt een stap gezet om de teruggang in biodiversiteit te stoppen en ook te verbeteren. Relevant om nog te melden is dat het ambitieniveau voor bos- en natuurbeheer niet als apart project binnen het programma Duurzaamheid is genoemd.

Burgerparticipatie

Elk jaar wordt er voor belangstellenden een rondwandeling georganiseerd, waarin de Bosgroep haar werkzaamheden toelicht. Binnenkort volgt er ook een aparte excursie voor leden van het IVN. Op deze manier proberen we onze inwoners te betrekken bij het bos- en natuurbeheer en draagvlak te creëren voor onze beleidsdoelen.

Evaluatie

Via de nu voorliggende kadernota 'Beheer Bos- en Natuurterreinen Geldrop-Mierlo' is zo goed mogelijk aangehaakt bij de vastgestelde ambities uit de omgevingsvisie en het programma Duurzaamheid. Binnen dit laatste programma zal ook een biodiversiteitsmonitoring worden opgezet, waarbij ook doelsoorten uit de bos- en natuurgebieden een plek krijgen. In principe geldt de kadernota voor een periode van zes jaar (2024-2029). Indien er nieuwe ontwikkelingen zijn, bijvoorbeeld vanuit klimaat of stikstof, zullen we de kadernota tussentijds laten bijstellen.

Geldrop-Mierlo

Raadsvoorstel

Bijlagen:

- Infographic en hoofdpunten kadernota 'Beheer Bos- en Natuurterreinen' (ter informatie);
- Kadernota 'Beheer bos- en natuurterreinen 2024-2029 Geldrop-Mierlo' (ter besluitvorming).

Geldrop, 18 april 2023.

N.J.H. Schelkens
secretaris

J.C.J. van Bree
burgemeester